

Identifiering av tundra- respektive tajgasädgås

De två underarterna av sädgås*; **tajgasädgås** (*Anser fabalis fabalis*) respektive **tundrasädgås** (*Anser fabalis rossicus*) är svåra att skilja åt i fält. Det är framför allt genom att studera färgsättning och form på huvud och näbb som identifiering kan göras. Observationer av betande och rastande flockar samt närstudier av fällda fåglar gör det möjligt att bestämma de flesta individer till underart. Vissa individer kommer dock alltid vara för svåra att bestämma till underartsnivå.

I fält upplevs tajgasädgåsens näbb som orangegul och den ger ett långsmalt intryck. Även kombinationen av huvud och näbb upplevs utdragen och lång. Den långa smala halsen och den mer eleganta framtningen är också ett bra kännetecken hos tajgasädgåsen. Hos tundrasädgåsen upplevs huvudet som rundare och är ofta mörkare än halsen, medan näbben ser kort, trekantig och mörk ut.

*Tajga- och tundrasädgås betraktas i vissa sammanhang som självständiga arter, men under AEWA (the African-European Waterbird Agreement) behandlas de som underarter av sädgås *Anser fabalis*.

De bästa kännetecknen

Tajgasädgås

Tundrasädgås

Ungfågel

Vuxen

T.V. Näbb hos ungfågel respektive vuxen individ av tajgasädgås. T.H. Näbb hos ungfågel respektive vuxen individ av tundrasädgås. © Antti Piironen

Färg och form på näbben är i de allra flesta fall de mest användbara kännetecknen för att kunna skilja de både underarterna åt. Dessa kan användas både för levande och döda fåglar.

Hos **tajgasädgåsen** är näbben förhållandevis lång och smal med en rak eller något konkav underkäke. Oftast är större delen av näbben orangegul med ett mer eller mindre stort område av svart som sträcker sig från näbbroten och utåt.

Hos **tundrasädgåsen** är den orangegula delen av näbben oftast begränsad till ett smalt band över näbben, som är också kortare och trubbigare.

Storlek och form på individen kan också hjälpa till vid identifieringen. Tajgasädgåsen är ofta större, nästan i klass med grågåsen (*Anser anser*) och har en långsträckt hals. Tundrasädgåsen är mindre, i storleksordning med spetsbergsgåsen (*Anser brachyrhynchus*). Tundrasädgåsen har orange ben, vilket gör det möjligt att skilja den från spetsbergsgåsen som har rosa ben.

Bättre kunskap - bättre förvaltning

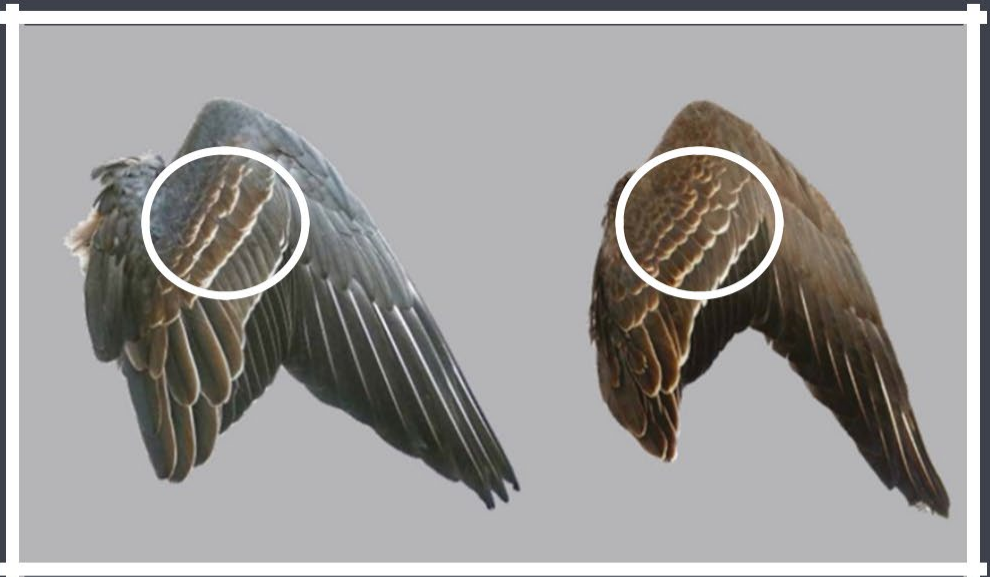
Även om avskjutningsstatistiken i Sverige hittills inte skilt de två underarterna åt, är det nödvändigt att vi får kunskap om fördelningen mellan underarterna bland de fällda sädgässen. Utöver det kan uppgifter om **ålder** bland de fällda fåglarna bidra till en bättre förvaltning. När du hanterar eller fäller sädgäss ska du därför vara uppmärksam på följande:

De flesta gäss kan åldersbestämmas genom formen och färgen på näbben samt utseende på täckfjädrarna. Generellt har näbben hos en vuxen fågel en mer intensiv färg och de orangegula områdena är oftast mer avgränsade än hos ungfågeln.

På vingen kan täckfjädrarnas utseende avgöra om det är en vuxen individ eller en ungfågel. Vuxna individer (vänster) har täckfjädrar som framstår som slitna och rektangulära, medan ungfåglar (höger) har friska, smala och avrundade täckfjädrar.

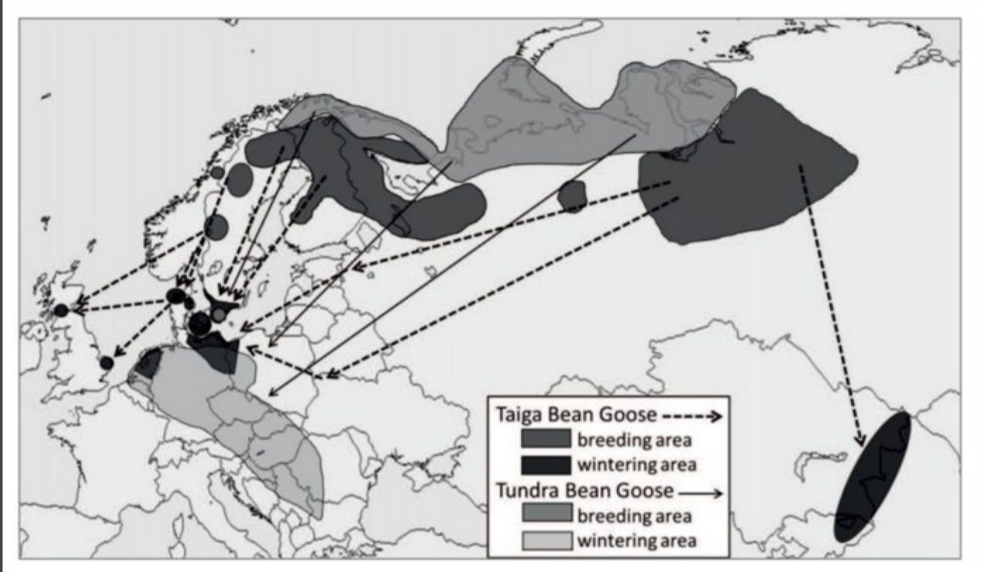
Vuxen

Ungfågel

Form och utseende av vingarnas täckfjädrar är viktiga egenskaper vid åldersbestämning av gäss. © Veli-Matti Väänänen

Tajasädgåsen har minskat från ca 100 000 individer på 1990-talet till ca 63 000 individer år 2009. Det är en av få gåspopulationer i vårt område (Västpalearktiska regionen) vars population har minskat. Populationen av tundrasädgås har däremot varit stabil eller till och med ökande, med ett numerär på ca 600 000 individer. Eftersom tajga- respektive tundrasädgåsen har olika populationsstatus och förvaltningsmål (internationellt), samtidigt som deras utbredning överlappar (särskilt i övervintringsområden) är det mycket viktigt att man skiljer underarterna åt, både vid inventeringar (räkningar) och i avskjutningsstatistiken.

En internationell förvaltningsplan för taigasädgåsen (AEWA's Single Species Action Plan for the Taiga Bean Goose) blev antagen 2015.

Planen kombinerar som den första adaptiva förvaltningsplanen under Afro-europeiska vattenfågelavtalet (AEWA) ett mål om en ökande population med en möjlighet för jakt (begränsat uttag).

Förnärvarande är tajgasädgåsen på tillväxt och jakt tillåts i den centrala förvaltningsenheten som finns i nordvästra Ryssland, Finland, Sverige och Danmark. En årlig kvot som fördelas mellan länderna där den förekommer fastställs varje år av den europeiska plattformen för gåsförvaltning, EGMP. Ett tillfälligt jaktstopp för de övriga delpopulationerna har föreslagits.

Syftet med den europeiska plattformen för gåsförvaltning är att tillhandahålla en strukturerad, koordinerad och inkluderande besluts- och implementeringsprocess för hållbar jakt och förvaltning av europeiska gåspopulationer. Målsättningen är att säkra gynnsam bevarandestatus för arterna samtidigt som hänsyn tas till relevanta intressenter och till gällande bestämmelser.

Besök gärna EGMP:s webbsida för mer information: <https://egmp.aewa.info/>

